

Şükrü Yarcan: Uygulamadan Teoriye Bir Turizm Akademisyeni

Gürel ÇETİNİstanbul Üniversitesi
İktisat Fakültesi

GİRİŞ

Prof. Dr. Şükrü Yarcan'ı Boğaziçi Üniversitesi Uygulamalı Bilimler Yüksekokulu Turizm İşletmeciliği Bölümü'nde ilk dönem verilen "Turizm Endüstrisine Giriş" dersinde tanımaya başladım (1996). Kendisi, rehberlikten gelen bilgi aktarmadaki yetkinliği, teorik bilgi birikimi ve sektör deneyimi sayesinde, halen bu dersi verebilecek en yetkin akademisyenler arasındadır. Öncelikle lisans öğretimi yedi yıl sürmüş bir öğrenci olarak özellikle danışmanlık yaptığı öğrencilerle Yarcan'ın arasındaki ilişkilere hep gıpta ile baktığımı söyleyebilirim. Babacan tavrıyla öğrencilerinin akademik sorunlarının yanı sıra kişisel sorunları ile de ilgilenir, profesyonel gelişimlerine ve / veya lisansüstü öğrenimlerine destek olur.

Mezun olduktan sonra da Yarcan ile çeşitli toplantılarda görüşme fırsatımız olur. Kendisinin iyi bir öğretim elemanı olması kadar önemli bir araştırmacı olduğunu 2008 yılında İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi Turizm İşletmeciliği Bölümü'ne atandığında idrak ederim. Henüz yüksek lisans çalışmamı sürdürdüğüm o dönemde Yarcan'ı bir ressamın eserlerini yapmadan önce eskiz çizmesi gibi, kurşun kalemle belgeler, notlar hazırladığını, her türlü ayrıntı üzerinde titizlikle durduğunu, makalesinde kullanmayacak olsa bile ilgili yazına hakim olmak için ilgili görünen tüm kavramları ve ilişkilerini ortaya koyduğunu görmek şüphesiz benim için önemli bir rol modeli olmasını sağlar. İyi bir öğretim üyesi olabilmek için bilgi yaymanın yeterli olmadığını, bunları birleştirip, sorunları saptayıp, çözümleri oluşturan faydalı ve özgün bilgiler üretmenin de gerekli olduğunu görerek öğrenirim. Daha sonraki yıllarda kendisiyle ortak çalışma yapmak şansına sahip olduğum için de kendimi hep ayrıcalıklı hissedirim. Ortak araştırma yapmak ka-

dar, Yarcan'ın dostluğunu kazanmak (daha önceleri kıskandığım birçok öğrencisi gibi) bana da nasip olduğu için çok şanslı hissettiğimi belirtmeliyim.

MESLEK YAŞAMI

Şükrü Yarcan, bir subay babanın oğlu olarak Manisa'da doğar (1952). Kadıköy Maarif Koleji'nden mezun olduktan sonra (1970), İstanbul Üniversitesi Gazetecilik Enstitüsü'nde okur (1970-1971). Boğaziçi Üniversitesi Makina Mühendisliği Bölümü'nde öğrenim görür (1971-1973). Danışmanı Dr. Michael Green ve Dinamik dersini aldığı Dr. Burak Erman'ın önerileri ve yönlendirmesiyle İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi İşletme Bölümü'nden mezun olur (1976). Bir süre profesyonel turist rehberi olarak çalışır (1976-1977). Strathclyde Üniversitesi İskoçya Otelcilik Okulu'ndan (Scottish Hotel School) turizm alanında lisansüstü diploma (1978) alır. Burada etkilendiği isim Dr. Carson L. Jenkins olur ve çalışmalarında sıklıkla referans verir. İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi'nden uluslararası kongreler konulu tezi ile yüksek lisans derecesini alır (1979). Daha sonra önemli bir araştırma ve ders kitabı olarak da bilimsel yazına giren "Turizm Endüstrisinin Yapısı" başlıklı tezi ile İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İktisat Dalı'nda doktora derecesine hak kazanır (1992).

Lise öğreniminden başlamak üzere, öğrenim hayatı boyunca turizm sektöründe, seyahat acentelerinde ve kokartlı profesyonel turist rehberi olarak çalışır. Boğaziçi Üniversitesi Ön Lisans Yüksek Okulu Turizm ve Otel Yöneticiliği Programı'na öğretim görevlisi olarak atanır (1978). Kuruluşuna katkıda bulunduğu Boğaziçi Üniversitesi Uygulamalı Bilimler Yüksekokulu

Turizm İşletmeciliği Bölümü'nde öğretim üyesi olarak görev alır. 2007-2011 yıllarında İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi Turizm İşletmeciliği Bölümü'nde görev yaptıktan sonra emekli olur. Halen Nişantaşı Üniversitesi, İktisadi, İdari ve Sosyal Bilimler Fakültesi, Turizm İşletmeciliği Bölümü'nde Turizme Giriş ve Turizm Coğrafyası derslerini vermektedir.

Yarcan'ın önemli özelliklerinden bir tanesi, araştırmalarında Türk turizm sektörünün sorunlarına dokunabilmesi ve sektörün yapısı, seyahat acenteleri ve rehberler ile ilgili yaptığı çalışmaların yüksek etki değeridir. Kendisinin bu özelliği aynı zamanda gençlik yıllarından itibaren aktif olarak turizm sektöründe farklı konumlarda görev almasından da kaynaklanmaktadır. Türkiye turizminde saygın yerleri olan Mesut Belgin, Cankut Bagana, Roje Urgan, Ömür Çağlar, İnci ve Fethi Pirinçioğlu, Ali Etingü, Ferit Epikmen ile Ergun Güvenç, etkilendiği başlıca profesyonellerdir. Yarcan, katıldığı Bakanlık kursunda Rehberlik Meslek Dersi'ni veren Emre Taşöz'ü de örnek olarak benimser. Sektör bilgisi ve deneyimi yanında, Anadolu uygarlıkları, dinler tarihi, azınlıklar ve sanat tarihi konularındaki yetkinliği ile konuları birleştirerek aktarma yeteneği özel gruplar için aranan bir rehber olmasının nedenidir. İnanç turları konusunda uzman olan Yarcan, bazı popüler turları ilk defa biçimlendirir ve uygular. Özellikle öğrenciler için Anadolu Uygarlıkları dersinde düzenlediği geziler Yarcan'ın rehberlik yetkinliğini izlemek için önemli bir fırsattır. Örneğin, Ayasofya'yı gezerken bir daha başka yerde duyamayacağınız ve hiçbir yerde okuyamayacağınız şekilde, dönemin Bizans'ına gitmek, Justinien ve Theodora ile tanışmak, Nika İsyanı'nı yaşamak, Hristiyan tarihini öğrenmek bana da kismet olur. Yarcan'ın turizmde akademik ve uygulamaya dönük yetkinliklerinin gelişmesinde rol oynayan başka bir konu öğrencilik döneminde, 1970'li yıllarda ülkeyi ve Avrupa'yı otostopla dolaşmasıdır. Turizm ve kültürel bilgileri yanında yönetsel becerilerinin bir kısmını da bu genç yaşta geliştirir. Böylelikle Yarcan, sektörün tüm yapı taşları ile ilişkisini sürekli günceller ve akademik çalışmalarına geliştirerek yansıtır.

Yarcan, akademik ve profesyonel yaşamı boyunca etik kurallara çok duyarlıdır. Araştırmalarının

da gerek literatür taraması, gerekse veri toplama ve raporlama aşamalarında her zaman çok titiz davranır, bilimsel katkının ancak gerekli özeni göstermekle mümkün olduğunu lisansüstü öğrencilerine özellikle vurgular. Hiçbir ayrıntının göz ardı edilecek kadar önemsiz olmadığını uygulayarak gösterir.

TURİZM DİSİPLİNİNE SAĞLADIĞI KATKI

Yarcan, turist rehberliği mesleğinin katkısı ile uygulama açısından ve akademik zengin altyapısı ile kuramsal açıdan turizm sektörünün tüm bileşenlerini yakından tanıdığı için, çalışmalarında turizmi bireysel ve bütünsel anlamda bir sektör olarak anlatır. Sektörün yapısı, seyahat acenteleri ve rehberlik mesleğiyle ilgili yayınlarının ulusal yazına ve turizm eğitimine önemli katkıları olur. "Turizm Endüstrisinin Yapısı" ve "Seyahat İşletmeleri" adlı yayınları önemli ders kitapları olma özelliğini korumaktadır. Bunun yanında rehberlik mesleğini irdelediği makaleler özgün çalışmalardır; rehberlik mesleği, seyahat acenteleriyle ilişkileri ve rehberliğin etik kuralları üzerinde yayınlar yapar.

Yayınlardan 1994 yılında basılan "Turizm Endüstrisinin Yapısı", turizm ile ilgili kavramları, sektörü ve turizm ürününü bütüncül bir yaklaşımla açıklarken, turizm talebini etkileyen tüm paydaşları teker teker inceleyip ve birbirleri arasındaki ilişkileri yalın bir dille ifade ederek önemli bir açığı kapatır ve özgün bir kaynak olarak yazındaki yerini ve eğitim kaynağı olarak değerini korur. 1995 yılında basılan, kendisi de bir acente işletmecisi olan Metehan Peköz ile birlikte yazdıkları "Seyahat İşletmeleri" kitabı da bu alanda öncü bir kaynaktır. Kitap, genel kuramsal ve yasal çerçevenin dışına çıkarak uygulama alanında verdiği somut örneklerle seyahat işletmeciliği mesleğinin uygulanmasına dönük önemli katkılar sunar. Profesyonel turist rehberliği mesleğinin diğer sektör bileşenleri ile etkileşimi, sorunları, etik uygulamaları alanlarında değerli referans çalışmalarını etki değeri yüksek ulusal ve uluslararası dergilerde yayımlar. Örneğin; 2007 yılında Anatolia Turizm Araştırmaları Dergisi'nde yayımladığı "Profesyonel Turist Rehberliğinde Mesleki Etik Üzerinde Kavramsal

Bir Değerlendirme" başlıklı makalesi, çok tartışılan rehberlik mesleğinin icrasında karşılaşılan etik sorunları yalın ve etkin bir biçimde anlatır, bu alanda rehberlik camiasında da ses getirir.

Lisans ve yüksek lisans düzeyinde Turizm Endüstrisine Giriş, Seyahat İşletmeleri, Tur Operatörleri, Anadolu Uygarlıkları ve Turizm Coğrafyası derslerinin yanında çeşitli konularda seminerler verir. Turist Rehberleri Birliği tarafından Turizm Eğitimi Ödülü'ne layık görülür (2006).

Yarcan'ın turizm akademisine yaptığı katkılardan bahsederken idari görevlerine de değinmek gerekir. Özellikle, kuruluş aşamasında sırasıyla Ön Lisans Yüksekokulu ve Meslek Yüksekokulu olan, 1996 yılında Uygulamalı Bilimler Yüksekokulu olarak dört yıllık lisans eğitimine dönüşen Boğaziçi Üniversitesi Turizm İşletmeciliği Bölümü bünyesinde Seyahat İşletmeciliği Programı ile Turizm İşletmeciliği Uygulama ve Araştırma Merkezi'nde başkan olarak görev yapar. Ayrıca 2009 yılından beri merkezi Amerika Birleşik Devletleri'nde bulunan International Academy of Culture, Tourism and Hospitality Research isimli kuruluşun üyeleri arasında yer alır.

ÖĞRENCİLERİ VE MESLEKTAŞLARI GÖZÜYLE

Yarcan'ın akademiye ve sektöre yaptığı katkı, şüphesiz yukarıdakiler ile sınırlı değildir. Yetiştirdiği öğrenciler halen farklı üniversitelerde akademik hayatlarına başarı ile devam etmekte, araştırmalarında işbirliği yaptığı bilim insanları da Yarcan'ın bilgiyi bütünleştirme ve yaratma konularında tecrübelerinden sıklıkla faydalanmaktadır. Mezunlardan Erhan Tamur ve Pelin Bardakçı, Yarcan hakkındaki görüşlerini aşağıdaki gibi ifade ederler:

Şükrü Yarcan ile 2005 yılında Boğaziçi Üniversitesi Turizm İşletmeciliği Bölümü'nde birinci sınıflara verdiği "Anadolu Uygarlıkları" ve "Turizm'e Giriş" derslerinde tanışırız ve farklı bir akademisyen ile karşı karşıya olduğumuzun farkına varmamız fazla uzun sürmez. Konuya hâkimiyeti ve akıcı anlatımının yanında özellikle dikkatimizi çeken niteliği, kendi akademik araştırma alanının çok ötesine giden, Neandertal evriminden Canetti romanlarına uzanan engin entelektüel birikimi olur. Özverili dersleriyle Anadolu'nun zengin kültür mirasını tanımamız dünya görüşümüzü şekillendirmemizde büyük rol oynar. Zamanla onu daha yakından tanıdıkça, kendisi sadece akademik konularda değil, hayatın her ala-

nında ne zaman başımız sıkışsa kapısını çalabileceğimiz bir danışman, bir yol gösterici haline gelir.

Bunların yanında, büyük fedakârlıklarla düzenlediği birbirinden ilginç İstanbul turları ufkumuzu genişletir; en ince ayrıntısına kadar düşünüp tamamen kendi çabaları ve bağlantılarıyla hayata geçirdiği stajlar eşsiz mesleki deneyim sağlar. Ve belki de en önemlisi, bize mesleki ve şahsi etiğin ne anlama geldiğini, sadece derslerinde değil, kendi yaşamında, deyim yerindeyse, "uygulamalı" olarak gösterir. Lisans sonrası akademik öğrenimimize devam etme kararımızda kendisinin büyük etkisi ve desteği olmuştur. Yaşamımızın her döneminde, her önemli karar aşamasında fikirlerine mutlaka başvururuz, hala her konuşmamızda yeni bir şeyler öğrenmeye devam ederiz. Artık başka ülkelerde olsak da her sıkıntımızda yanımızda olacağını, türlü fedakârlıklarla bize yardımcı olmaya çalışacağını biliriz.

Ulusal turizm akademisinin önemli isimlerinden Meral Korzay, Yarcan hakkındaki düşüncelerini şöyle ifade eder:

Şükrü Yarcan'ın eğitimindeki çeşitlilik ve geniş yelpaze, devamlı kendini geliştirme ve yeni şeyler öğrenme şevki, harika iş ve arkadaş ağları kendisine çeşitli ortamlarda beceri ve uzmanlık kazandırır. Meslek ve akademik yaşamında sektör / kamu kuruluşları ve akademik çalışmalarını koordine edip mükemmel projelere akıl almaz bir tevazuu ile imza atmayı başarır. En önemli özelliklerinden biri de 1978 yılından beri başta Boğaziçi Üniversitesi Turizm eğitimi için titizlikle geliştirdiği müfredat ve de aynı titizlik ve itina ile eğitim kadroları, ayrıca İstanbul Üniversitesi ve Nişantaşı Üniversitesi için de büyük bir kazanç olduğu gibi akademik ve uygulamalı turizm eğitimine ve sektöre de yeni ufuklar açar. Bütün araştırmalarında da öğrenci ve meslektaşları ile uyum içinde yer vererek projeler gerçekleştirir. Her çalışmasında öğrencilerine ve meslektaşlarına paydaşlıklarından gurur duyurur ve titizlikle referanslarını verir. Kısacası Yarcan kendinden çok çevresi ve ailesi için yaşayan dostluklara çok önem veren bir akademisyendir. Yetiştirdiğin pırl pırl öğrencilerle ne kadar övünsen azdır.

Yarcan ve Meral Korzay ile birlikte Boğaziçi Üniversitesi Meslek Yüksekokulu ve Uygulamalı Bilimler Yüksekokulu, Turizm İşletmeciliği Bölümü'nün kurulmasında öncülük yapmış başka bir akademisyen olan Pınar Sayıt, Yarcan'ı şu şekilde anlatır:

Yarcan ile 1978 yılında Boğaziçi Üniversitesi, Meslek Yüksekokulu, Turizm İşletmeciliği Bölümü'nde meslektaş olarak tanışırım. O yıldan bu güne de dostluğumuz devam ediyor. Yarcan, mesleğini seven, özellikle öğrencilere önemli katkılarda bulunmaya özen gösteren bir akademisyendir. Turizm ile ilgili ders

kitapları ve çok sayıda makalelerinin yanı sıra, Türkiye tarihi ve kültürü hakkındaengin bilgisi vardır; kütüphanesi çok geniştir. Büyük küçük herkese karşı çok saygılıdır, düşünceli ve naziktir, kimseyi kırmak istemez. Bununla beraber adalet duygusu kuvvetlidir; başkalarının haklarını korurken aynı zamanda kendi hakkını da sonuna kadar savunur. Öğrencilerle ilişkisi her zaman çok iyi ve destekleyici olur; kapısı onlara hep açıktır. Hala birçok mezunumuz ile görüşür, onların kariyerlerini, başarılarını izler. Güvenilirdir, verdiği sözü muhakkak tutar. Sevdiği kişilere karşı özverili ve yardımseverdir.

Çalışma arkadaşları ve öğrencilerin yorumlarında da Yarcan'ın titiz, çalışkan, yardımsever, ahlaki değerleri önemseyen kişiliği yanında, Türk turizmine gerek bir bilim insanı, gerekse yönetici olarak katkıları ön plana çıkmaktadır. Yarcan, mütevazı kişiliği, insani değerleri, feraseti, kuramsal ve uygulamaya dönük altyapısı sayesinde etkileşime geçtiği her kişide olumlu bir iz bırakır.

SONUÇ VE DEĞERLENDİRME

Sonuç olarak Yarcan, Türkiye'nin birinci nesil turizm akademisyenleri arasında uygulamadan gelen nadir akademisyenlerdendir. Yarcan, uygulamadaki deneyimini ve teorik bilgilerini kullanarak akademik yazına özgün katkıları, yetiştirdiği öğrenciler ve rehberlik mesleğinin gelişimine katkıları ile ulusal ve uluslararası turizm sektöründe kalıcı etkiler bırakır. Bu somut katkılar yanında insani ve ahlaki değerleriyle öğrencilerine her zaman ilkelerini benimsetebilmeyi başarır, diğer akademisyenler için de önemli bir rol modeli olur. Yarcan, halen ders ve seminer vermekte, özel turlara rehberlik yapmakta; aynı zamanda, özellikle turist rehberliği alanında akademik araştırmalarına devam etmektedir. Gelecekte turizme yaptığı katkıların artarak devam edeceğini kestirmek güç değildir. Kendisinden çok şey öğrendim, hissettiğim gurur yanında bunları öğrencilerime aktarmayı ve geliştirerek paylaşmanın sorumluluğunu her zaman hissediyorum.

SEÇİLMİŞ YAYINLARI

- Alvarez, M. D., İnelmen, K. ve Yarcan, Ş. (2009). Do Perceptions Change? A Comparative Study, *Anatolia: An International Journal of Tourism and Hospitality Research*, 20 (2): 401-418.
- Alvarez, Maria, D. ve Yarcan, Ş. (2010). Istanbul as a World City: A Cultural Perspective, *International Journal of Culture, Tourism and Hospitality Research*, 4 (23): 266-276.

- Çetin, G. ve Yarcan, Ş. (2017). The Professional Relationship between Tour Guides and Tour Operators, *Scandinavian Journal of Hospitality and Tourism*, 17 (4): 345-357.
- Dülger, S., Girişken, G., Yıldız, E. ve Yarcan, Ş. (2005). Pre- and Post-Visit Images of Turkey: A Descriptive Study of Us Travelers, *Doğu Akdeniz Üniversitesi, Turizm Araştırmaları Dergisi*, 6 (1-2): 35-57.
- Yarcan, Ş. (1986). Günlük Şehir Turları, *TÜRSAB Turizm Dergisi*, 42 (Mart): 19-21.
- Yarcan, Ş. (1987). Foreign Joint Ventures in the Turkish Tourism Industry, *Middle East Business and Banking*, 2 (Şubat): 18-21.
- Yarcan, Ş. (1987). Turizm Endüstrisinde Yabancı Sermaye Ortaklı İşletmeler, *TÜRSAB Turizm Dergisi*, 55 (Nisan): 31-33.
- Yarcan, Ş. (1990). The Changing Image of Turkey from a Vertical to Horizontal View, *Middle East Business and Banking*, 1 (Ocak): 13-17.
- Yarcan, Ş. (1994). *Turizm Endüstrisinin Yapısı*. İstanbul: Boğaziçi Üniversitesi Yayınları.
- Yarcan, Ş. (1996). *Türkiye'de Turizm ve Uluslararasılaşma*. İstanbul: Boğaziçi Üniversitesi Yayınları.
- Yarcan, Ş. (2004). *Profesyonel Turist Rehberliğinde Mesleki Etik Panelleri*. Rehber Dünyası, 36, (Haziran): 48-51.
- Yarcan, Ş. (2007). Coping with Continuous Crises: The Case of Turkish Inbound Tourism, *Middle Eastern Studies*, 43 (5): 779-794.
- Yarcan, Ş. (2007). Haliç'te Kültürel Bir Gezi: Fener. İçinde; A. E. Bilgili (Der.). *İstanbul Kültür - İstanbul Turizm* (ss. 267-278). İstanbul: İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü Yayını.
- Yarcan, Ş. (2007). Lonely Planet'ten Şehir Manzaraları: Kent Rehberinde İstanbul'un Temsili, *İstanbul*, 59: 122-125.
- Yarcan, Ş. (2007). Profesyonel Turist Rehberliğinde Mesleki Etik Üzerine Kavramsal Bir Değerlendirme, *Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi*, 18 (1): 33-44.
- Yarcan, Ş. (2009). Balat ve Galata'da Yahudi Kültürü Üzerine Bir Gezi. İçinde; A. E. Bilgili, (Der.). *İstanbul Kültür - İstanbul Turizm* (ss. 325-340). İstanbul: İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü Yayını.
- Yarcan, Ş. (2013). Kültür Turizmi Küçüktür Ama: İstanbul Turizmi Üzerine Bir Değerlendirme, *Resort Dergisi*, (Kasım): 120-136.
- Yarcan, Ş. 1984. Turizm Endüstrisinde Yabancı Sermaye mi? *Yeni İş Dünyası*, 56 (Haziran): 27-33.
- Yarcan, Ş. ve Ertuna, B. (2002). What You Encourage is What You Get: The Case of Turkish Inbound International Tourism, *Anatolia: An International Journal of Tourism and Hospitality Research*, 13 (2): 159-183.
- Yarcan, Ş. ve İnelmen, K. (2006). Perceived Image of Turkey by US Citizen Cultural Tourists, *Anatolia: An International Journal of Tourism and Hospitality Research*, 17 (2): 305-313.
- Yarcan, Ş., ve Akçura, G. (1989). İstanbul'un Eski Bir Tur Programı, *TÜRSAB Turizm Dergisi*, 77 (Şubat): 38-39.
- Yarcan, Ş. ve Peköz, M. (1995). *Seyahat İşletmeleri*. İstanbul: Boğaziçi Üniversitesi Yayınları.

YÖNETTİĞİ TEZLER

- Kurtuluş Kıvanç, Ş. (2011). Kültür Turizmi ve Kentsel Turizm Yönelik Ürün İncelemesi (*Basılmamış Yüksek Lisans Tezi*). İstanbul: İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Özoğul, O. (2010). Seyahat Araçlarının Destinasyon Seçimi ve Destinasyon İmajı Üzerindeki Etkileri (*Basılmamış Yüksek Lisans Tezi*). İstanbul: İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

- Sezgin, E. (1998). Seyahat İşletmelerinde Bütünleşme ve Teknoloji (*Basılmamış Yüksek Lisans Tezi*). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Sezgin, E. (2003). Bilişim Teknolojileri ve Finansal Yapılanma Sürecinde Bütünleşmiş Türk Tur Operatörleri İçin Bir Uygulama ve Model Önerisi (*Doktora Tezi*). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Gürel ÇETİN, Doç. Dr., İstanbul Üniversitesi, İktisat Fakültesi, Turizm İşletmeciliği Bölümü, Beyazıt, 34452 Fatih, İstanbul.
E-posta: gurelc@istanbul.edu.tr

Şule Çetin Portresi: Bir Turizm Öncüsü

Sevda SAHİLLİ BİRDİR

Mersin Üniversitesi
Turizm Fakültesi

GİRİŞ

Türkiye’de 1980’li yıllardan sonra özellikle devlet tarafından sağlanan teşvik ve kredi kolaylıkları, turizm yatırımlarının artmasına ve gelişmesine olanak sağlar. Buna bağlı olarak turizm geliri ve istihdam olanakları da beraberinde artmaya başlar. Özellikle turizm sektöründe çalışacak kişilerin sayısının artması gündeme gelir ancak işletmelerde hizmet verecek kişilerin sektörün beklenti ve ihtiyaçlarını karşılayabilecek şekilde eğitilmeleri gerektiği dikkate alınmaz. Bu plansız büyümenin beraberinde doğurduğu en önemli sorun, turizm sektörü çalışanlarının temel eğitimden ve özellikle nitelikli mesleki eğitimden yoksun olmalarıdır. Dünya Turizm Örgütü tarafından çeşitli ülkelerde yapılan “Otelcilik Endüstrisinin Temel Sorunları” konulu bir araştırma, mesleki eğitimin turizm sektörünün en önemli sorunu olduğunu ortaya koymaktadır (T.C. Turizm Bakanlığı 1994; Çetin 1999; Olcay 2008).

Dr. Şule Çetin, Çukurova Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi’ne bağlı olarak 1979 yılında Mersin’de faaliyet vermeye başlayan Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Yük-sekokulu’nda (günümüzdeki adı Mersin Üniversitesi Turizm Fakültesi) görev yapmaya başlar. Turizm eğitimi ve turizm eğitimi gören elemanların istihdam sorunları ve turizm sektörüne mutfak elemanı yetiştirmeye yönelik eğitim programlarının değerlendirilmesi ile ilgili yapmış olduğu çalışma-

larında turizm eğitiminin önemine dikkat çeker ve aşçılık eğitime yönelik eğitim programlarının değerlendirilmesi üzerine yazdığı tezi ile aşçılık eğitiminin daha yararlı olması için bir model program önerisi geliştirir. Çetin, tezleri ile alanında yapılan öncü çalışmalara imza atar. Yapmış olduğu araştırmalar için “yararlanılmasında uygulama değeri olan çalışmalar” olarak nitelenir.

Öğrenmeye karşı büyük bir hevesi olan, almış olduğu eğitimi öğrencilerine aktarmaya çalışan, çalışmalarında titiz ve özverili olan ve hem hocam hem de nikâh şahitliğini yapan Çetin’in, portresini yazma şansına sahip olduğumdan dolayı kıvanç doluyum. Bu çalışma ile genç akademisyenlere bu değerli “turizm emekçisini” tanıma fırsatı sunduğumuzu umuyorum.

YAŞAMI VE AKADEMİK KARIYERİ

Şule Çetin, Yorgos/Kıbrıs’ta yedi çocuklu bir ailede doğar (1948). Lefke’de büyür. İlk, orta ve lise eğitimini Kıbrıs’ta tamamlar. Lise eğitimini Lefke Ticaret Lisesi’nde (İngilizce eğitim) pekiyi derece ile tamamlar. Lisans öğrenimini Gazi Üniversitesi Ticaret ve Turizm Yüksek Öğretmen Okulu’nda yapar. O dönemde Ticaret ve Turizm Yüksek Öğretmen Okulu’na öğretmen adayı alınırken öğrencilerin özel olarak seçildiğini ve mutlaka sözlü sınava tabi tutulduklarını ifade eden Çetin, sınavları geçerek lisans öğrenimine 1968 yılında başlar. Turizm ihtisas şubesinden